NARRATIVA

Jordi Homs, *Canvi de peu.* Llibres de l'índex. Barcelona, 2002.

El rugbi també existeix

ISAAC FERNÁNDEZ SANVISENS

XAVIER BERTRAL

Jordi Homs ha escrit una novel·la esportiva basada en el món del rugbi

Un canvi de peu és el moviment de finta que un jugador de rugbi en possessió de la pilota fa per desempallegar-se de l'escomesa d'un rival que el vol placar. Aquest és el mateix moviment que han d'efectuar els protagonistes de *Canvi de peu* si no volen ser placats i estabornits per una vida que sembla haver-se'ls posat de cop en contra.

Jordi Homs (Palamós, 1966), llicenciat en història i periodista de professió, aporta en la seva primera novel·la un dels rars exemples de literatura esportiva a Catalunya. Per si aquesta característica no fos per si mateixa suficient per dotar l'obra del qualificatiu de *per a la minoria,* l'autor centra la història en el món del rugbi, un esport també força minoritari en la realitat esportiva del nostre país. El punt de partida de l'obra presenta un equip de rugbi de Segona Divisió, de Castelldefels, vinculat a la universitat i regit per un codi d'honor on els valors de l'amateurisme, la dignitat, la camaraderia i les borratxeres són l'únic important i on no tenen cabuda consideracions com ara els resultats esportius i la hipocresia.

Els protagonistes són els jugadors d'aquest equip. Pol Ferran és un periodista del diari de la comarca, el jugador més important de l'equip, poeta frustrat i de principis immaculats. Hèctor Fortuny, el gran capità, entrenador i president, és un home de rugbi de cap a peus, amb un passat esportiu brillant. Tots dos són veterans i estan a les acaballes de la seva carrera esportiva, lluitant amb la il·lusió d'un nen pel futur del seu club, emborratxant-se amb la passió d'uns adolescents per celebrar les victòries i plorant pels somnis perduts en unes crisis d'identitat que cada dia els assalten amb més violència.

AMENAÇA DE DESAPARICIÓ

Tot canvia aquesta temporada. La universitat decideix desfer-se del club i abandonar-lo a la seva sort, una sort que s'intueix incerta i que fàcilment podria conduir la modesta entitat a la desaparició. L'única salvació es presenta en la figura de Francesc Masó, un empresari francès amb interessos immobiliaris i polítics a Castelldefels, que significarà la professionalització. Una trama politicoeconòmica ho embolica tot i posa a prova la integritat dels protagonistes, que reaccionen de maneres diferents davant de la nova situació, que amenaça d'acabar amb ells si no són capaços de fer aquest canvi de peu que els reclama el mateix títol.

A través dels ulls de Pol Ferran, el lector pot viure perfectament l'ambient rugbístic que l'autor proposa. Jordi Homs té un gran coneixement de causa d'aquest ambient, gràcies a la seva experiència com a esportista des dels 6 anys i jugador de rugbi des dels 18. La trajectòria d'Homs en aquest esport passa per clubs com ara l'ETSEIB, la Santboiana, l'Enginyers RC i el CN Poblenou, club que presideix des de l'any passat, així com nombrosos combinats –la selecció catalana entre ells– i fins i tot càrrecs a la Federació. D'aquesta manera, una espurna de ficció, afegida a les experiències personals d'un home amb la seva experiència fan que només sigui necessària una certa tècnica en la narració per construir una història viva i interessant com aquesta.

L'EQUIP EN PROFUNDITAT

Canvi de peu recorre el vestidor de l'equip en profunditat, la interrelació entre els companys i la funció de cadascun tant en sentit humà com tècnic, el camp de joc, els bars i les tavernes i escorcolla a consciència els pensaments dels esportistes, tant dins com fora del partit. En aquest sentit, destaca la profunditat del personatge de Pol Ferran, en qui s'endevina un *alter ego* d'Homs: tots dos són periodistes i jugadors de rugbi, tots dos estan vinculats a la universitat –Homs treballa al gabinet de premsa de la Universitat de Barcelona–, tots dos tenen vel·leïtats literàries...

Com a epíleg, l'autor dedica als lectors no iniciats en el món del rugbi un capítol de vocabulari especialitzat, no gaire extens però sí força útil. En definitiva, cal agafar-se *Canvi de peu* com una novel·la excel·lent, sense un argument fort però força gratificant per tot el que aporta en un gènere gens treballat en la nostra literatura i per tot el que dóna a conèixer del rugbi, un esport que molts admiren però que té pocs aficionats i menys seguiment periodístic.

ASSAIG

Francisco Fernández Buey, *Leyendo a Gramsci.* El Viejo Topo. Barcelona, 2001.

Lectura de Gramsci

XAVIER FILELLA

Francisco Fernández Buey, catedràtic de filosofia política a la Universitat Pompeu Fabra, reactualitza amb *Leyendo a Gramsci* la figura d'aquest pensador italià nascut a Sardenya el 1891. Els treballs inclosos en aquest volum, estructurats en quatre capítols, amplien idees anteriors que l'autor havia presentat en obres prèvies, com en els *Ensayos sobre Gramsci,* llibre editat l'any 1978.

La idea que articula el volum que presentem és la d'oferir les relacions entre biografia i teoria com una dada fonamental per aprofundir en el pensament del teòric italià. En aquest sentit, la primera part d'aquest assaig presenta una aproximació a la biografia de qui va ser fundador i secretari general del Partit Comunista Italià. Amb el simptomàtic títol d'*Amor y revolución,* Fernández Buey ressegueix les estades de Gramsci a Moscou i Viena, la seva relació amb Julia Schucht (amb qui més endavant es casaria), la seva elecció com a diputat pel Partit Comunista Italià el 1924 i la posterior detenció i condemna a vint anys, quatre mesos i cinc dies de reclusió.

A continuació l'autor detalla la vida de Gramsci a la presó, on va estar entre el 1928 i el 1933 i des d'on va escriure bona part del seu epistolari, la seva obra bàsica coneguda amb el nom de *Quaderns de presó.* Finalment, l'assagista relata els darrers anys de Gramsci quan, greument malalt, va ser traslladat a clíniques de Formia i Roma, on va morir l'any 1937.

No es tracta, però, d'una mera biografia, sinó d'uns apunts biogràfics amb els quals Fernández Buey expressa la coherència entre el fer i pensar en Antonio Gramsci i que detallen la reflexió gramsciana entre l'àmbit públic i el privat; més concretament, sobre les relacions entre l'àmbit personal i el polític o, prenent les paraules de Gramsci, entre l'amor i l'activitat revolucionaria.

PROJECTE ÈTIC I POLÍTIC

En el segon capítol es presenta el projecte ètic i polític d'Antonio Gramsci. D'entrada, l'autor subratlla el caràcter no acadèmic de la reflexió gramsciana i destaca el seu continuat esforç per fer de la política una ètica. Interessa particularment d'aquest capítol la idea de cultura com a reforma moral que plantegen els escrits del pensador italià. Gramsci, explica Fernández Buey, aspirava a una cultura que fos a la vegada culta i popular; en altres paraules, a una cultura que no fos mera acumulació de coneixements, sinó que, sense oblidar aquests coneixements, sobresortís com a eina de crítica social. L'autor presenta les claus per entendre el pensament polític i ètic de Gramsci que sintetitza en quatre punts bàsics: l'idealisme moral de l'autor sard; el seu neomaquiavelisme que rebutja la reducció del maquiavel·lisme a l'ús de la mentida i l'engany; la seva interpretació de l'historicisme marxista; i la reflexió sobre l'imperatiu categòric kantià. En aquest sentit, Gramsci, que recull la idea d'historicisme, indica que no hi ha una ètica universal, sinó ètiques vinculades a històries, tradicions i cultures diferents: en definitiva, comportaments morals que es decideixen en la lluita per l'hegemonia cultural, un altre dels conceptes bàsics en l'ideari gramscià.

Els dos darrers capítols d'aquest volum configuren un bloc final en què l'autor presenta una guia per a la lectura d'Antonio Gramsci. D'una banda, Fernández Buey descriu el pla, estructura i temàtica dels *Quaderns de presó,* uns escrits redactats en tres fases entre el 1929 i el 1935 que resulten d'un enorme esforç per fer abstracció del drama viscut, del patiment davant del món subterrani que Gramsci descobreix a la presó. D'altra banda, l'autor precisa la transversalitat i circularitat en l'estructura dels *Quaderns* i, finalment, ofereix una reflexió sobre la preocupació filològica de Gramsci pel llenguatge.

El volum finalitza amb una encertada tria bibliogràfica que detalla tant les diferents edicions de l'obra de Gramsci com una selecció dels estudis dedicats a la seva figura.

En definitiva, *Leyendo a Gramsci* és una encertada introducció a l'obra del pensador italià que, a més de deixar constància de la seva influència intel·lectual, constitueix en mans de Francisco Fernández Buey una sentida reivindicació d'Antonio Gramsci.

Arxiu Municipal de Girona. Avui. 23/5/2002. Pàgina 83